

УДК 349

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.12.19>**Наталія Карпінська,***канд. юрид. наук, доцент,**доцент кафедри цивільно-правових дисциплін**Волинського національного університету імені Лесі Українки*

ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО САНІТАРНІ ТА ФІТОСАНІТАРНІ ЗАХОДИ НА ЕТАПІ ГАРМОНІЗАЦІЇ ІЗ ЗАКОНОДАВСТВОМ ЄС

Основна увага автором приділена розвитку законодавства у сфері санітарних та фітосанітарних заходів у період незалежності України.

Всебічний аналіз наукової літератури дає змогу зробити висновок про те, що у теорії аграрного права не проводились дослідження щодо того, які законодавчі акти розроблялись чи до яких законів та підзаконних актів вносились зміни відповідно до Угоди про застосування санітарних та фітосанітарних заходів СОТ, їх вплив на структуру і систему аграрного законодавства тощо.

Виділяючи три основні етапи еволюції вітчизняного законодавства щодо застосування санітарних та фітосанітарних заходів (СФЗ) – етап формування законодавства (1991–2004 роки), етап підготовки до вступу України до СОТ та гармонізації з її вимогами у сфері СФЗ (2005–2013 роки), етап гармонізації із законодавством ЄС (2014 – донині), автор розкриває кризь призму євроінтеграційних процесів та членства у СОТ особливості саме третього етапу (2014 – донині), який розпочався підписанням Угоди про асоціацію із ЄС – наймасштабнішого міжнародного документа, який будь-коли укладала Україна.

Окрему увагу приділено главі 4 «Санітарні та фітосанітарні заходи» Угоди про асоціацію з ЄС та Всеохоплюючій стратегії імплементації глави IV (Санітарні та фітосанітарні заходи) розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» Угоди про асоціацію, якою передбачено заходи з імплементації (всього 70), строки їх підготовки та впровадження.

У статті автором охарактеризовано виявлені ним тенденції розвитку законодавства у сфері СФЗ на третьому етапі: планування нормотворчої діяльності відповідно до виконання Угоди про асоціацію; ухвалення низки нових законів у сфері застосування СФЗ; підкорення нормотворчості законодавству ЄС; оновлення наявних законів у сфері СФЗ; простежування дерегуляційних тенденцій. Основна концептуальна ідея нормотворчих дій цього етапу полягає у підвищенні безпечності харчової продукції шляхом впровадження простежуваності на усіх етапах її виробництва.

Також зазначається ускладнення системи законодавства у сфері застосування СФЗ шляхом фізичного збільшення кількості нормативно-правових актів, що регулюють ці відносини; появи нових правових інститутів у цій сфері, деталізації нормативних вимог, їх значної спеціалізації.

Ключові слова: санітарні та фітосанітарні заходи, СОТ, ЄС.

Постановка проблеми. Приєднання України до Світової організації торгівлі фактично стало приєднанням до існуючої в цій організації системи прав та обов'язків, значна частина яких торкається питання захисту інтересів національних виробників. Зберігаючи право захищати своїх виробників, країна зобов'язується робити це відповідно до правил і процедур, встановлених СОТ. Правова база СОТ передбачає низку інструментів для захисту інтересів національних товаровиробників як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках. Окрім інших захисних заходів на внутрішньому ринку, ключовими є санітарні та фітосанітарні заходи [1]. Починаючи з 1994-2008 років на кожному раунді переговорів у рамках Робочої групи СОТ про вступ України в СОТ Україна брала на себе зобов'язання розробляти і приймати нові закони або вносити в чинні закони зміни і доповнення до таких ключових угод у сфері сільського господарства, як Угоди про сільське господарство та Угода про санітарні та фітосанітарні заходи (СФЗ). Водночас у теорії аграрного права не проводились дослідження щодо того, які законодавчі акти розроблялись чи до яких законів та підзаконних актів вносились зміни відповідно до Угоди про застосування санітарних та фітосанітарних заходів СОТ, їхнього впливу на

наючи з 1994-2008 років на кожному раунді переговорів у рамках Робочої групи СОТ про вступ України в СОТ Україна брала на себе зобов'язання розробляти і приймати нові закони або вносити в чинні закони зміни і доповнення до таких ключових угод у сфері сільського господарства, як Угоди про сільське господарство та Угода про санітарні та фітосанітарні заходи (СФЗ). Водночас у теорії аграрного права не проводились дослідження щодо того, які законодавчі акти розроблялись чи до яких законів та підзаконних актів вносились зміни відповідно до Угоди про застосування санітарних та фітосанітарних заходів СОТ, їхнього впливу на

структуру і систему аграрного законодавства тощо. Виділяючи три основні етапи еволюції вітчизняного законодавства щодо застосування СФЗ – етап формування законодавства (1991–2004 роки), етап підготовки до вступу України до СОТ та гармонізації із її вимогами у сфері СФЗ (2005–2013 роки), етап гармонізації із законодавством ЄС (2014 – донині), зазначимо, що у світлі євроінтеграційних процесів особливий науковий інтерес становить етап гармонізації із законодавством ЄС.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Фундаментальною базою для дослідження слугували праці таких науковців: В. Носіка, В. Уркевича, В. Семчика, А. Статівки, Т. Коваленко, А. Годяк, А. Духневича, Х. Григор'євої, Ю. Шемшученка, В. Янчука, І. Бураковського, К. Кравчука, В. Мовчана та ін. Водночас членство у СОТ, підписання Угоди про асоціацію з ЄС та необхідність виконання передбачених зобов'язань зумовлюють потребу у дослідженні особливостей розвитку законодавства у сфері санітарних та фітосанітарних заходів на етапі гармонізації із законодавством ЄС.

Постановка завдання. Метою цієї статті є характеристика та виявлення специфічних рис, власних правових особливостей, властивих третьому етапу розвитку законодавства у сфері СФЗ у період незалежності України – етапу гармонізації із законодавством ЄС.

Виклад основного матеріалу. Етап гармонізації із законодавством ЄС, який охоплює часовий період з 2014 – донині, розпочався підписанням Угоди про асоціацію із ЄС – наймасштабнішого міжнародного документа, який будь-коли уклала Україна. Його підписання має величезний вплив на Україну і стосуватиметься, без перебільшення, кожної сфери нашого життя [2, с. 14-17]. Серед значної кількості зобов'язань, які Україна взяла на себе, підписуючи Угоду про асоціацію, варто звернути увагу на главу 4 «Санітарні та фітосанітарні заходи». Не применшуючи при цьому важливість інших розділів та глав, видається, що глава 4 «Санітарні та фітосанітарні заходи» відіграє важливу роль у визначенні безпечності харчових продуктів, а отже, й захисті життя та здоров'я людей. Недарма велика кількість проектів ЄС, які реалізуються сьогодні в Україні, стосується саме зазначеної сфери.

Застосування СФЗ регулюється главою 4 «Санітарні та фітосанітарні заходи» Угоди про асоціацію. Метою цієї глави є сприяння здійсненню торгівлі товарами, що охоплюються санітарними та фітосанітарними захо-

дами, між Сторонами, забезпечуючи при цьому охорону життя й здоров'я людей, тварин та рослин шляхом забезпечення повної прозорості стосовно санітарних та фітосанітарних заходів, що застосовуються у торгівлі; наближення законів України до законів ЄС; визнання стану здоров'я тварин і рослин Сторонами та застосування принципу регіоналізації; установлення механізму визнання еквівалентності стосовно санітарних та фітосанітарних заходів, що застосовуються Сторонами; подальшого впровадження принципів Угоди про застосування санітарних та фітосанітарних заходів; установлення механізмів та процедур щодо сприяння торгівлі; покращення взаємозв'язку та співробітництва між Сторонами з питань санітарних та фітосанітарних заходів. Зазначена глава також має на меті досягнення взаємного розуміння між Сторонами стосовно стандартів утримання та поводження з тваринами (стаття 59) [3, с. 43-48].

Третій етап розвитку законодавства у сфері СФЗ надзвичайно насичений та має власні характерні ознаки:

1) *планування нормотворчої діяльності відповідно до виконання Угоди про асоціацію.* Здійснюючи імплементацію глави 4 «Санітарні та фітосанітарні заходи», Україна має наблизити своє законодавство про санітарні та фітосанітарні заходи щодо охорони тварин до законодавства Європейського Союзу, як це визначено в Додатку V до Угоди про асоціацію. Із цією метою не пізніше трьох місяців після набрання чинності Угоди про асоціацію Україна зобов'язалася надати Підкомітету з управління санітарними та фітосанітарними заходами комплексну стратегію стосовно імплементації цієї глави, поділену на пріоритетні сектори, що стосуються заходів, визначених у Додатку IV-А, Додатку IV-В та Додатку IV-С до цієї Угоди, спрямованих на сприяння торгівлі певним видом товарів чи групою товарів. На виконання взятих Україною зобов'язань 24 лютого 2016 року Кабінет Міністрів України розпорядженням № 228-р схвалив Всеохоплюючу стратегію імплементації глави IV (Санітарні та фітосанітарні заходи) розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» Угоди про асоціацію, якою передбачив заходи з імплементації (всього 70), строки їх підготовки та впровадження. Стратегія охоплює три розділи: «Громадське здоров'я», «Здоров'я тварин», «Фітосанітарні заходи», які містять дев'ять підрозділів: «Базове законодавство», «Маркування та інформація про харчові продукти», «Заходи, що застосовуються до продуктів тваринного походження», «Інші заходи, зазначені у главі IV

(Санітарні та фітосанітарні заходи)», «Заходи, які повинні бути включені після наближення законодавства України до законодавства Європейського Союзу» (належать до першого розділу), «Заходи, що застосовуються до основних категорій живих тварин», «Заходи, що застосовуються до кормових добавок та кормів», «Стандарти утримання та поводження з тваринами» (другий розділ) та «Рослини, продукти рослинного походження та інші об'єкти регулювання» (третій розділ) [3, с. 43-48].

Проект цієї стратегії був розроблений Держветфітослужбою за підтримки експертів проекту ЄС «Вдосконалення системи контролю безпеки харчових продуктів в Україні». У Стратегії було визначено графік систематичної нормативно-правової адаптації вітчизняного законодавства у сфері СФЗ до законодавства ЄС. Відповідно до зазначеної Стратегії Україна повинна до кінця 2021 року запровадити у національне законодавство більше ніж 250 актів ЄС, серед яких – сімдесят заходів з імплементації українського аграрного законодавства щодо основних принципів і вимог до безпеки харчових продуктів та кормів; державного контролю у сфері СФЗ; заходів, які застосовуються щодо маркування, заяв стосовно харчової цінності й користі для здоров'я людини; які застосовуються стосовно свіжого м'яса домашніх копитних тварин, птиці та заячих, промислових тварин і дичини, включаючи внутрішні органи; щодо рубленого м'яса (фаршу), м'ясних напівфабрикатів, м'яса механічного обвалювання, м'ясних продуктів, продуктів риболовства, сирого молока, молозива, молочних продуктів і продуктів на основі молозива, щодо меду та продуктів бджільництва, харчових добавок; які застосовуються щодо генетично модифікованих організмів, і т. д. [4, с. 85-89]. У науці Стратегію назвали дороговказом для імплементації законодавства СФЗ [5, с. 104-105].

Із метою забезпечення виконання Угоди про асоціацію Кабінет Міністрів України Постановою від 31 травня 2017 року № 447 затвердив Порядок проведення планування, моніторингу та оцінки результативності виконання цієї Угоди [6]. Також зазначеною Постановою Секретаріат Кабінету Міністрів України було зобов'язано до 30 червня 2017 року розробити план заходів щодо виконання Угоди про асоціацію. Його було затверджено дещо пізніше – 25 жовтня 2017 року Кабінет Міністрів України прийняв Постанову № 1106 [7], якою затвердив ще один, вже новий, План заходів із виконання Угоди про асоціацію (попередні автоматично втратили чинність). Порівняно

з попередніми редакціями затверджений План заходів є надзвичайно об'ємним та деталізованим документом: лише завдань, які Україна ставить перед собою з імплементації Угоди про асоціацію, є 1943 [3, с. 43-48]. Ним передбачено реалізацію 433 заходів з адаптації національного аграрного законодавства до вимог *Acquis communautaire* [8, с. 185-190]. Значно збільшилась кількість завдань і, відповідно, запланованих заходів щодо імплементації глави IV «Санітарні та фітосанітарні заходи» Угоди про асоціацію. Зокрема, для імплементації цієї глави новий план установив 232 завдання, для досягнення яких необхідно здійснити понад 600 різноманітних заходів. Строки виконання цих завдань є різними. Максимальний строк – до 31 грудня 2021 року. Два завдання перенесені з попереднього Плану у зв'язку з порушенням строків виконання. Це встановлення загальних вимог до забезпечення безпеки харчових продуктів та кормів; забезпечення належного рівня захисту життя та здоров'я споживачів (зокрема, шляхом встановлення вимог до розроблення, перегляду, затвердження та застосування СФЗ, регламентації вимог до операторів ринку харчових продуктів та кормів; встановлення вимог щодо забезпечення простежування операторами ринку харчових продуктів та кормів), а також проведення заходів, що застосовуються до харчових продуктів тваринного походження, відповідно до законодавства ЄС щодо контролю температур у транспортних засобах, сховищах і на складах харчових продуктів швидкої заморозки, призначених для споживання людиною [3, с. 43-48]. Отже, обов'язковість вимог Угоди про асоціацію зумовила необхідність чіткого плану виконання зобов'язань. Це стало передумовою активних змін законодавства на цьому етапі;

2) *прийняття низки нових законів у сфері застосування СФЗ*. За порівняно незначний проміжок часу нормотворчість у цій сфері дуже активізувалася. Були прийняті закони України «Про побічні продукти тваринного походження, не призначені для споживання людиною» (2015), «Про безпечність та гігієну кормів» (2017), «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» (2017), «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів» (2018). Усі ці закони ніби «відбрунькувалися» від попередніх законів. Наприклад, у 2017 році положення про регулювання відносин щодо кормів були винесені за рамки Закону України «Про ветеринарну медицину» та втілилися в самостійному законі. Так само у 2017 році

значна частина положень, що стосувалися державно-контрольних повноважень, була винесена за рамки Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» та знайшла своє відображення у самостійному Законі України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин». Через рік те саме відбулося із положеннями про інформування споживачів харчових продуктів. Указані процеси спричинили значне розростання та ускладнення нормативно-правових засад ведення аграрного бізнесу в аспекті застосування СФЗ;

3) *нормотворчість підкорена законодавству ЄС (змісту конкретних регламентів та інших актів із різних питань застосування СФЗ). Нова редакція Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» передбачає запровадження в Україні європейської моделі системи безпечності та якості харчових продуктів, яка побудована на принципі «від лану до столу» та вимогах простежування (відповідно до вимог Регламенту (ЄС) 178/2002), а також встановлює поступовий перехід операторів ринку на обов'язкове використання процедур, заснованих на принципах НАССР. Закон України «Про безпечність та гігієну кормів» теж запроваджує європейські вимоги (всього 12 актів ЄС, зокрема Регламент (ЄС) 183/2005, Регламент (ЄС) 1831/2003, Регламент (ЄС) 767/2009, Директива Комісії 2008/38, Регламент Комісії (ЄС) 429/2008, Регламент Комісії (ЄС) 378/2005, Регламент (ЄС) 178/2002 та ін.) Закон України «Про державний контроль, що здійснюється з метою перевірки відповідності законодавству харчових продуктів та кормів, здоров'я та благополуччя тварин» впроваджує положення Регламенту (ЄС) 854/2004, Регламенту (ЄС) 669/2009, Регламенту (ЄС) 882/2004, Директиви 97/78/ЄС, Рішення Комісії 2006/778. Закон передбачає повне оновлення системи державного контролю, що базується на вимогах законодавства ЄС. У літературі зазначається, що на прийняття Закону України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» дуже сподівалося Представництво ЄС в Україні та неодноразово нагадувало, що розроблений законопроект є одним із зобов'язань України згідно з Угодою про асоціацію. «Він розроблений на основі норм європейського права. Законопроект визначає засадничі принципи*

та вимоги до державного контролю, що здійснюється державними інспекторами з метою перевірки відповідності законодавству про безпечність харчових продуктів та кормів, а також про здоров'я та благополуччя тварин. Ухвалення та імплементація цього законопроекту забезпечать наближення української системи контролю продуктів харчування до тієї, що вже діє у ЄС», – йдеться у повідомленні Представництва ЄС [9];

4) *оновлення наявних законів у цій сфері.* Найбільш суттєву трансформацію пережив Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», який не лише отримав нову назву, але й втілює нову правову модель регулювання відносин відповідно до законодавства ЄС. Учені висловлюють різні думки з приводу нової редакції цього Закону. Наприклад, М. Носова вважає докорінно оновлений Закон важливим нормотворчим кроком. На її думку, він гарантує безпечність продукції на повному шляху харчового ланцюжка та надає змогу виявити усі критичні точки, які можуть вплинути на безпечність кінцевого продукту, усунути шкідливі фактори та контролювати повний процес виробництва. Необхідно звернути увагу, що система НАССР є обов'язком у рамках законодавства більшості цивілізованих країн, таких як: країни Євросоюзу, США, Канада, Японія, Нова Зеландія та інші. Внаслідок впровадження Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», на початок 2019 року майже на всіх українських підприємствах, діяльність яких так або інакше пов'язана з харчовими продуктами, була впроваджена система безпечності харчової продукції НАССР [10, с. 127-130].

Оновленню підлягали не лише спеціальні законодавчі акти. Зокрема, у науці також наголошують на важливій ролі оновленого Митного кодексу України у регулюванні застосування санітарних та фітосанітарних норм стосовно імпорту продукції [11, с. 156-162];

5) *зростання кількості не формує систему.* Значне зростання нормативно-правової основи регулювання відносин застосування СФЗ не відбувається у напрямі формування їх чіткої системи, а є здебільшого механічним виконанням плану – прийняття законів, що є аналогами відповідних регламентів із законодавства ЄС. Як правильно наголошує Ю. Боснюк-Григор'єва, країни-учасниці ЄС є одночасно і членами СОТ, а тому Україна повинна розробити та прийняти такі нормативно-правові акти щодо СФЗ, які б задовольняли вимоги обох організацій, і при цьому дати потужний імпульс для розвитку

своєї економіки, проте не створити додаткові перешкоди для національного виробника. На думку вченої, незважаючи на значну кількість нормативно-правових актів щодо безпечності сільськогосподарської та харчової продукції, їх норми не завжди узгоджуються із досить жорсткими регламентами ЄС, а тому є необхідність системного підходу у прийнятті законів у сфері забезпечення відповідних СФЗ [12, с. 170-175].

б) *основна концептуальна ідея нормотворчих дій цього етапу полягає у підвищенні безпечності харчової продукції шляхом впровадження простежуваності на усіх етапах її виробництва*. Відповідно до стратегії нормотворчих дій прийнято низку законів, які створюють фундамент для адаптації української системи безпечності харчової продукції до європейських вимог. Для реалізації ключового європейського принципу «від лану до столу» з вересня 2017 р. по 2018 р. (а з 2019 р. дрібними підприємствами) усіма великими вітчизняними виробниками харчової продукції з/без умісту необроблених інгредієнтів тваринного походження запроваджуються система НАССР, європейські правила виробництва органічної продукції тваринного і рослинного походження, вимоги до продуктів із какао й шоколаду та організації торгівлі рослинами, насінням рослин, продуктами рослинного походження [13, с. 165-168]. Водночас нині Закон оперує поняттями СФЗ, стандарту, технічного регламенту, технічних умов, визначення яких закріплено у ст. 1 Закону. На практиці відбувається поступовий перехід від стандартів, перейнятих від СРСР (ГОСТ), на основі яких було створено національні стандарти (ДСТУ), до впровадження документів, гармонізованих зі стандартами ЄС та міжнародними стандартами (ISO), введення системи аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках (НАССР). Внаслідок цього має місце складна ситуація, яка поки що не дає повного забезпечення безпечності та якості сільськогосподарської продукції, зокрема, тому що, допоки не відбулося повної заміни старих ГОСТ на нові ДСТУ, повільно здійснюється гармонізація національних вимог до безпечності сільськогосподарської продукції з європейськими та міжнародними вимогами та їх впровадження у практику [14, с. 37-41];

7) *дерегуляційні тенденції*. Передусім, слід підкреслити важливість прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо дерегуляції в агропромисловому комплексі» від 08.12.2015 року, яким було скасовано низку дозвільних документів та процедур,

що були визнані зайвими та обтяжливими для агробізнесу. У цьому ж році також був прийнятий дерегуляційний Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про карантин рослин» щодо зменшення адміністративного навантаження» [15].

Висновки

Система законодавства, що регулює відносини застосування СФЗ в Україні, розвивається під впливом багатьох внутрішніх та зовнішніх факторів, у зв'язку з чим має власні особливості. Зокрема, встановлено, що для етапу гармонізації із законодавством ЄС (2014 – до нині) характерне планування нормотворчої діяльності відповідно до виконання Угоди про асоціацію, прийняття низки нових законів у сфері застосування СФЗ, підкорення нормотворчості законодавству ЄС (змісту конкретних регламентів та інших актів із різних питань застосування СФЗ), оновлення наявних законів у сфері СФЗ, простежування дерегуляційних тенденцій тощо. Основна концептуальна ідея нормотворчих дій цього етапу полягає у підвищенні безпечності харчової продукції шляхом впровадження простежуваності на усіх етапах її виробництва.

Також спостерігається ускладнення системи законодавства у сфері застосування СФЗ, зокрема, через збільшення кількості нормативно-правових актів, що регулюють ці відносини; появу нових правових інститутів у цій сфері; деталізацію нормативних вимог, їх значну спеціалізацію. Отже, становлення та розвиток законодавства у сфері СФЗ нині проходить складний етап, який був у цілому детермінований особливостями усього попереднього розвитку, а також є відображенням обраного євроінтеграційного курсу держави.

Список використаних джерел:

1. Національний інститут стратегічних досліджень URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1278/> (дата звернення: 03.11.2020).
2. Маниліч М. І., Штерма Т. В. Угода про асоціацію між Україною та ЄС: переваги та виклики. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Економіка і менеджмент»*. 2015. Вип. 12. С. 14–17.
3. Годяк А. Деякі аспекти імплементації Глави 4 «Санітарні та фітосантарні заходи» Угоди про асоціацію. *Jurnalul juridic național: teorie și practică*. 2018. Вип. 2. Ч. 1. С. 43–48.
4. Карпінська Н. Санітарні та фітосанитарні заходи у контексті вимог Світової організації торгівлі та Європейського Союзу. *Історико-правовий часопис*. 2018. № 2 (12). С. 85–89.
5. Хоменко О. О. Виконання зобов'язань у аграрній сфері в рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. *Сучасний стан та перспективи*

розвитку екологічного, земельного та аграрного права в умовах євроінтеграції : матеріали «круглого столу» (м. Харків, 8 грудня 2017 року). Харків, 2017. С. 104–105.

6. Питання проведення планування, моніторингу та оцінки результативності виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Постанова Кабінету Міністрів України від 31 травня 2017 р. № 447. *Офіційний вісник України*. 2017. № 53. Ст. 1605.

7. Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Постанова Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 року № 1106. *Урядовий кур'єр*. 2018. № 52.

8. Коваленко Т. О. Адаптація аграрного законодавства України до *aquis communautaire*: сучасний стан та перспективи. *Пріоритетні напрями розвитку аграрного законодавства і права в сучасних умовах* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 20 квітня 2018 року). Харків, 2018. С. 185–190.

9. Європейський Союз очікує від Ради остаточного ухвалення закону про держконтроль харчових продуктів. URL: <http://www.eurointegration.com.ua/news/2017/05/16/7065757> (дата звернення: 03.11.2020).

10. Носова М., Цимбалюк С. Фітосанітарний контроль як складова державного регулю-

вання екобезпеки. *Техногенно-екологічна безпека України: стан та перспективи розвитку* : матер. IX Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. (4-15 лист. 2019). С. 127–130.

11. Кобилянська А. В. Проблеми ефективності інфраструктури регулювання застосування санітарних та фітосанітарних норм до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. *Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія «Економічні науки»*. 2015. № 1. С. 156–162.

12. Боснюк-Григор'єва Ю. Україна на шляху до європейських стандартів у сфері санітарних та фітосанітарних заходів: що зроблено та які виклики слід подолати. *Історико-правовий часопис*. 2017. № 2 (10). С. 170–175.

13. Карпінська Н. В. Правова регламентація санітарних та фітосанітарних заходів в Україні у світлі вимог ЄС. *Особливості правового регулювання екологічних, земельних, аграрних, природоресурсних відносин в умовах глобалізації* : зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Івано-Франківськ – м. Яремче, 20–22 вересня 2019 р.) / відп. ред. Н. Р. Кобецька. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2019. С. 165–168.

14. Яцков С. М., Павлюченко Ю. М. Роль держави у забезпеченні безпечності та якості сільськогосподарської продукції. *Журнал студентського наукового товариства*. 2019. С. 37–41.

15. Про внесення змін до Закону України «Про карантин рослин» щодо зменшення адміністративного навантаження : Закон України від 15.07.2015 року. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 35. Ст. 353.

Nataliia Karpinska. Legal features of the development of Ukrainian legislation on sanitary and phytosanitary practices at the stage of harmonization with EU *aquis*

The author focuses on the development of legislation in the field of sanitary and phytosanitary measures during the period of Ukrainian independence.

A comprehensive analysis of the scientific literature allows us to conclude that in the theory of agricultural law, research on which laws were developed, or which laws and regulations were amended in accordance with the Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures, their impact on structure and system of agrarian legislation, etc., has not been conducted.

Highlighting the three main stages of the domestic legislation evolution as to sanitary and phytosanitary measures (SPS) – the stage of legislation (1991-2004), the stage of preparation for Ukraine's accession to the WTO and harmonization with its requirements in the field of SPS (2005 – 2013), harmonization with EU legislation (2014 – present), the author reveals through the prism of European integration processes and WTO membership features of the third stage (2014 – present), which began with the signing of the Association Agreement with the EU – the largest international document ever concluded by Ukraine.

Particular attention is paid to Chapter 4 "Sanitary and Phytosanitary Measures" of the Association Agreement with the EU and the Comprehensive Implementation Strategy of Chapter IV (Sanitary and Phytosanitary Measures) of Section IV "Trade and Trade-Related Issues" of the Association Agreement, which provides measures of implement (total 70), terms of their preparation and implementation.

In the article the author characterizes the tendencies of development of the legislation in the field of SPS revealed by him at the third stage: planning of normative activity according to execution of the Association agreement; adoption of a number of new laws in the field of SPS application; compliance with EU legislation); updating existing laws in the field of SPS; tracking of deregulation trends. The main conceptual idea of rule-making actions at this stage is to increase food safety by introducing traceability at all stages of its production.

Also, there is a complication of the legislation system in the field of SPS by physically increasing the number of regulations governing these relations; emergence of new legal institutions in this area, detailing regulatory requirements, their significant specialization.

Key words: sanitary and phytosanitary measures, WTO, EU.